

KÖZBESZERZÉSI IRÁNYTÚ

Az opciós jog a közbeszerzésekben Option rights specified by public procurement

Dr. Pápai Réka, *hatósági referens*, Közbeszerzési Hatóság

DOI: 10.37371/KEP.2024.9.3

Címszavak: közbeszerzés, opció, opciós jog, szerződésmódosulás, előzetes igényfelmérés, fedezet, szerződés értéke

Absztrakt

A közbeszerzési jog által szabályozott opció útján az ajánlatkérő meghatározhatja beszerzési igényének azon részét, illetve mennyiségét, amelynek tényleges igénybevételéről a szerződés hatálya alatt egyoldalú nyilatkozatával dönthet. Az opcionális rész előírása körültekintést igényel az ajánlatkérő részéről, mivel előzetesen, valamennyi gazdasági szereplő által megismerhető módon szükséges meghatározni az opció gyakorlásának pontos feltételeit és tartalmát, így kerülhet sor ugyanis az opció jogszerű lehívására a későbbiekben. Jelen tanulmány célja, hogy a kapcsolódó joggyakorlat bemutatásán keresztül az opció előírásának, az opciós jog gyakorlásának kritikus pontjaira felhívja a figyelmet, segítséget nyújtva ezáltal a jogi eszközt alkalmazók számára. Tekintettel arra, hogy a jogszerűen előírt opciós jog gyakorlása a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (továbbiakban: Kbt.) 141. § (4) bekezdés a) pontja szerinti szerződésmódosulást eredményez, ezért jelen tanulmány érinti annak más, a Kbt.-ben szabályozott szerződésmódosítási jogalapokkal való összefüggését.

Abstract

By applying the option specified by public procurement legislation, the contracting authority may define the part or quantity of its procurement need, the actual usage of which it may decide on by its unilateral declaration during the term of the contract. Definition of the option clause requires the diligence of the contracting authority, as the exact terms and content of exercising the option must be laid down in advance and by making it available for all economic operators; since that is how later the option can be lawfully exercised. The aim of the present paper is to highlight the critical aspects of defining and exercising the option by presenting the related case law, thus assisting those applying this legal tool. Considering that the exercise of the lawfully defined option right induces contract amendment pursuant to Article 141 (4) (a) of Act CXLI of 2015 on Public Procurement (hereinafter: PPA), the present paper also covers the connection to other legal bases of contract amendment stipulated by the PPA.

Bevezető gondolatok

A közbeszerzési jogot alkalmazók körében gyakran tárgyalt téma a közbeszerzési eljárás előkészítésének (különösen a becsült érték és a közbeszerzés tárgyának, mennyiségének meghatározása) és a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés módosításának kérdése. Ezen esszenciális szabályok egyik lehetséges "közös nevezőjéről" vajmi kevés tanulmány született ezidáig, azonban e rendelkezések mindegyikében megjelenő jogintézményként az opció mindenképpen elemzésre érdemes.

Az opció jelentősége az említett alapvető szabályokhoz való kapcsolódásán túl abban áll, hogy a rigorózus közbeszerzési szabályrendszerben viszonylagos mozgásteret biztosít az ajánlatkérő számára, lényeges ugyanakkor, hogy az opció előírása és gyakorlása sem lehet parttalan.

Jelen cikk a joggyakorlat tükrében a közbeszerzési eljárás során és az annak eredményeként megkötésre kerülő közbeszerzési szerződésben előírható opciós jog

mibenlétét, korlátjait, és a kapcsolódó dilemmákat hivattott bemutatni.

Az opció az Európai Unió közbeszerzési jogában

Kiindulási pontként – akárcsak a hazai közbeszerzési jogi szabályok zöme esetén – az európai uniós közbeszerzési szabályozás szolgálhat, ugyanis az opciós joggal kapcsolatos alapvetéseket maga a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve (továbbiakban: Irányelv) rögzíti. Tekintettel arra, hogy az Irányelvbe az opció vonatkozásában is a joggyakorlat által kimunkált rendelkezések kerültek beépítésre, így megkerülhetetlen az Európai Unió Bírósága (továbbiakban: Bíróság) által e körben meghozott legjelentősebb ítéletek említése.

A Bíróság a C-496/99 P. számú ügyben 2004. április 29. napján meghozott ítéletében¹ az utólagos változtatások megengedhetőségéről „[...] megállapította, hogyha az ajánlatkérő a szerződés odaítélését követően bizonyos okok miatt az ajánlattételi feltételek egy részét meg kívánja változtatni, a legjobb, ha a változtatás lehetőségét, valamint azok végrehajtásának módját az ajánlati felhívásban kifejezetten közzéteszi. Így a potenciális ajánlattevők kezdettől fogva valamennyien értesülnek erről a szándékról az egyenlő bánásmód elvének betartásával. [...]”²

A szerződésmódosítások alapvető feltételeit megfogalmazó C-454/06. számú ügyben 2008. június 19. napján meghozott ítéletből³ kiolvasható azon, „[...] a hatályos irányelvi szabályokba is beépült szempont, amely szerint egy módosítás megengedhetőségét alapvetően befolyásolja, hogy annak lehetőségét már az eredeti szerződés előírta-e.”⁴

Említést érdemel továbbá a C-549/14. számú ügyben 2016. szeptember 7. napján született ítélet,⁵ amelyben a Bíróság megerősítette, hogy az „ajánlatkérő bizonyos mértékben – akár lényegesen is – módosíthatja a szerződést annak odaítélését követően, amennyiben azt előírta az odaítélési eljárást szabályozó dokumentumokban.” E körben kifejtésre került, hogy az egyenlő bánásmód és az átláthatóság elvének tiszteletben tartásával kezelhetők a szerződések sajátosságai azzal, hogy a módosítás lehetőségének kifejezett előírásával és részletszabályainak előzetes meghatározásával az ajánlatkérőnek biztosítania kell, hogy valamennyi gazdasági szereplő ennek tudatában tehessen ajánlatot.

A körvonalazódó joggyakorlat végső soron az Irányelvben, annak (111)-es Preambulumbekzdésében és 72. cikkében öltött testet, megteremtve ezáltal az opció alkalmazásának közbeszerzési jogi alapjait.

Az opció fogalma, alkalmazási köre

A harmonizációs kötelezettségből fakadóan a jelen cikk írásának időpontjában hatályos Kbt. lényegében az irányelvi szabályozással egyezően rendelkezik az opció jogintézményéről, azonban annak definícióját a magyar jogszabály sem adja meg, amint arra a Fővárosi Törvényszék (továbbiakban: Törvényszék) K.704.941/2020/29. számú ítéletében is rámutatott az alábbiak szerint.

Az építési beruházás megvalósítására irányuló felhívás megfogalmazása szerint az ajánlatkérő opcionálisan +290% összegű tartalékkeretet biztosított az esetleges 2021. évi munkák vonatkozásában, mely opció feltétele a képviselő-testületi döntés rendelkezésre állása volt. A szerződés az opcionális lehetőséget a felhívásban foglaltakkal azonosan több helyen tartalmazta és tartalék-

¹ Európai Közösségek Bizottsága kontra CASSucci di Frutta SpA.

² Gyulai-Schmidt Andrea: Megengedhető-e a szerződés odaítélését követően, hogy az ajánlatkérő a piaci feltételek megváltozása miatt változtasson a szerződéses feltételein?, In: Gyulai-Schmidt Andrea - Tátrai Tünde - Várhomoki-Molnár Márta, Európai Unió közbeszerzés, Jogesetek magyarázatokkal 2021/2., ISSN 2786-2399 (online), Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., <https://www.palyazat.gov.hu/informacio/kozbeszerzes>, letöltés ideje: 2024. július 7., 34. oldal.

³ presstext Nachrichtenagentur GmbH kontra Republik Österreich (Bund), APA-OTS Originaltext-Service GmbH, APA Austria Presse.

⁴ Várhomoki-Molnár Márta: Mikor kell egy közbeszerzési szerződés módosítását új szerződés-odaítélésnek tekinteni?, In: Gyulai-Schmidt Andrea - Tátrai Tünde - Várhomoki-Molnár Márta, Európai Unió közbeszerzés, Jogesetek magyarázatokkal 2021/2., ISSN 2786-2399 (online), Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., <https://www.palyazat.gov.hu/informacio/kozbeszerzes>, letöltés ideje: 2024. július 7., 40. oldal.

⁵ Finn Frogne A/S kontra Rigspolitiet ved Center.

keretként nevesítette, ami a majdani képviselő-testületi döntés függvényében volt biztosított. Ajánlatkérő a jogorvoslati eljárás során arra igyekezett rámutatni, hogy tulajdonképpen nem tartalékkeretet, hanem opciót kívánt előírni, amely mértékére vonatkozó korlátot a Kbt. nem határoz meg.

A Közbeszerzési Döntőbizottsággal (továbbiakban: Döntőbizottság) egyezően a Törvényszék sem tartotta elfogadhatónak az Ajánlatkérő ezen érvelését, különösen azért sem, mert az opcionális rész biztosításának a jellemzői, annak (műszaki) tartalma a kiírás feltételei között nem kerültek rögzítésre.

E körben a Törvényszék utalt arra, hogy a tartalékkeret az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X.30.) Korm. rendelet által szabályozott közbeszerzési jogi fogalom, amely nem azonosítható az opcióval. Az opciónak jogszabályban megfogalmazott definíciója nincs, az legáltalánosabban „[...] olyan gyűjtőfogalomként határozható meg, amely több mindenre (árindexálástól a pótmunkáig) ad lehetőséget, a kiírási feltételekből megismerhető módon és formában biztosítva lehetőségként a szerződés módosítását.”⁶ Hozzátette, hogy „az opciós lehetőségnek a közbeszerzési jog által szabályozottan kell megjelennie, a kikötésnek egyfelől a jogszerűen lefolytatott közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződéses tartalomtól megismerhetőnek kell lenni, másfelől az ugyancsak jogszerű keretek között lehetséges szerződésmódosítás adta tartományok között kell megjelennie.”⁷

Egy másik ügyben a Törvényszék rámutatott, hogy „Az opció közbeszerzési jogi értelemben arra biztosít jogi lehetőséget, hogy az ajánlatkérő a közbeszerzés opciós tárgyaként meghatározott részekre kérjen ajánlatokat, ugyanakkor később dönthessen arról, hogy a nyertes ajánlattevő teljesítse-e a szerződésben meghatározott feltételekkel az opciós rész egészét, vagy annak egy részét. Arra a közbeszerzési eljárásokra vonatkozó általános szabályok és alapelvek tiszteletben tartása mellett kerülhet sor. Az opció előírása is kizárólag egyértelmű,

az opció tárgyát pontosan meghatározó rendelkezések útján történhet.”⁸

A Kbt. szövegezéséből, valamint a jelen cikk keretében bemutatásra kerülő döntőbizottsági és törvényszéki határozatokból is kitűnően az opcionális előírás valamennyi szerzési tárgy (építési beruházás, árubeszerzés, szolgáltatásmegrendelés) vonatkozásában alkalmazható, így az nem azonosítható a polgári jogból ismert vételi joggal.

A Kbt. opcióval kapcsolatos rendelkezéseinek áttekintése

A hazai közbeszerzési szabályozási rendszerben az opcióra történő utalás első alkalommal a Kbt. 16. § (1) bekezdésében történik, amikor is rögzítésre kerül, hogy a becsült érték meghatározása során az ellenszolgáltatásba az opcionális rész értékét is bele kell számítani. A közbeszerzést alapvetően determináló mozzanat a becsült érték meghatározása, ugyanis az ajánlatkérő ennek alapján dönthet megalapozottan arról, hogy köteles-e közbeszerzési eljárást lefolytatni, és ha igen, azt mely eljárási rend szabályainak alkalmazásával teheti. Noha az opcionális rész tényleges realizálódása ezen időpontban még kétséges, garanciális okokból mégis indokolt annak értékét figyelembe venni, így biztosítható ugyanis az átláthatóság és a minél szélesebb körű verseny. Mindemellett közbeszerzési jogi szempontból az egyik legsúlyosabb ajánlatkérői hiba a becsült érték nem megfelelő meghatározása és ebből kifolyólag a közbeszerzés mellőzése vagy nem a megfelelő eljárásrend szabályainak alkalmazásával történő lefolytatása.

A közbeszerzési eljárás előkészítésének szignifikáns részét képezi az ajánlatkérő szerzési igényére tekintettel a közbeszerzés tárgyának és mennyiségének pontos és körültekintő meghatározása, mivel így mérhetik fel a gazdasági szereplők azt, hogy kívának-e ajánlatot tenni az eljárásban. A közbeszerzés tárgya és mennyisége meghatározásának specifikus módjaként a Kbt. 58. § (1) bekezdése utal az opcionális rész megadásának lehetőségére, lényeges azonban, hogy ebben az esetben a közbeszerzési dokumentumoknak – így különösen a

⁶ Fővárosi Törvényszék K.704.941/2020/29. számú ítélete, [20] pont.

⁷ Fővárosi Törvényszék K.704.941/2020/29. számú ítélete, [20] pont.

⁸ Fővárosi Törvényszék K.706.552/2021/18. számú ítélete, [24] pont.

szerződéstervezetnek – rögzítenie kell az opció jogszerű alkalmazásához szükséges, a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja szerinti feltételeket, tehát az opcióval érintett tartalmi elemeket, az opció gyakorlásának pontos feltételeit és tartalmát azzal, hogy ezen rendelkezések a szerződés általános jellegén nem változtathatnak.

Az előzetes igényfelmérés jelentősége

A közbeszerzési eljárást megelőzően ajánlatkérőnek alaposan át kell gondolnia beszerzési igényét, amelynek keretében arról is javasolt határoznia, hogy kíván-e opcionális előírást alkalmazni. Ezen döntés utólagos, a közbeszerzési eljárás folyamatban léte alatt történő meghozatalával kapcsolatos problémára mutatott rá a Döntőbizottság a D.160/16/2019. számú ügyben az alábbiak szerint.

Ajánlatkérő eredeti igénye alapján 115 db, meghatározott specifikumokkal rendelkező kórházi ágyat kívánt beszerezni, akként, hogy 40 db ágyat a szerződéskötéstől számított 30 napon belül, a fennmaradó mennyiséget 2020. április 1. napjáig kellett leszállítani.

Ezen igényét ajánlatkérő a közbeszerzési eljárás során úgy módosította, hogy a beszerzésre kerülő ágyak alapszámbát 95 db-ban határozta meg és előírta, hogy 20 db ágyat a szerződés időtartama alatt jogosult egyoldalú nyilatkozattal megrendelni (opció). A teljesítés ütemezése tekintetében rögzítette, hogy 20 db ágyat a szerződés hatálybalépésétől számított 30 munkanap alatt kell a rendelkezésére bocsátani, 75 db ágy leszállítása 2020. január 1. és december 31. között 30 munkanapos szállítási határidővel megrendelhető 20 darabos egységekben történik. Az opcionálisan megrendelhető ágyak tekintetében a lehívás és a teljesítés várható határidejét nem rögzítette.

A jogorvoslati eljárás során megállapításra került, hogy ajánlatkérő opciós vételi lehetőséget vezetett be, „[...] azonban nem rendelkezett sem arról, hogy ennek megrendelésére mely időpontban fog sor kerülni – annyit közölt, hogy a szerződés időtartama alatt bármikor –, illetve arról sem, hogy a megrendelést mennyi időn belül kell teljesíteni.”⁹

Végső soron a Döntőbizottság – a szállítási határidők tekintetében alkalmazott változások mellett – az opciós jog bevezetését és ezáltal a szerződéses feltételek módo-

sítását olyannak ítélte, amely ismerete alapvetően befolyásolta a jogorvoslati kérelmet előterjesztő fél arra vonatkozó döntését, hogy a közbeszerzési eljárásban tud-e ajánlatot tenni, így e körben a Kbt. 55. § (6) bekezdésének sérelmét állapította meg.

A közbeszerzés alapszámbájának és az opcionális rész mennyiségének elhatárolása

Amennyiben az ajánlatkérő az opcionális rész előírásával viszonylagos mozgásteret kíván magának biztosítani, úgy annak során a Kbt. kógens rendelkezéseit köteles betartani. Tekintve, hogy az opcióra vonatkozó szabályozás szűkszavú, ezért e körben a rendelkezésre álló döntőbizottsági és bírósági gyakorlat adhat eligazítást.

Következő a gyakorlat abban a tekintetben, hogy habár a Kbt. 16. § (1) bekezdése értelmében a becsült érték meghatározása során az ellenszolgáltatás értékébe az opcionális rész értéke beleszámítandó, ennek ellenére a beszerezni kívánt alapszámbát és az opcionális rész mennyiségét egymástól elhatároltan szükséges megadni, mivel ez az ajánlatok kalkulálása szempontjából kiemelt jelentőséggel bír.

A fentiek fontosságára több döntőbizottsági határozat is rámutatott, így például a D.107/17/2017. számú ügyben a következők kerültek megállapításra.

Az egészségügyi árubeszerzés tárgyában indított közbeszerzési eljárás során a közös ajánlatkérők képviselőiben eljáró ajánlatkérő korrigendummal a felhívás - 30%-os mennyiségi eltérésre vonatkozó pontját úgy módosította, hogy „valamennyi rész esetében a megadott teljes mennyiség 30% opciót tartalmaz, mely kórházanként értendő”. E körben ajánlatkérő rögzítette, hogy tekintettel a betegforgalom kiszámíthatatlanságára, „fenntartja magának a jogot, hogy igény felmerülése esetén az alapszámbát lehívását követően 30%-os mértékben egyoldalú nyilatkozatban rendelkezzen az opciós mennyiség igénybevételéről”. A felhívásban foglaltakon túl az adásvételi szerződés tartalmazta, hogy a szerződés 2. sz. mellékletében meghatározott termékek éves szinten ajánlati részenként 30% opciós részt tartalmaznak.

A jogorvoslati kérelmet előterjesztő fél – egyebek mellett – azt kifogásolta, hogy ajánlatkérő a közbeszerzés

⁹Közbeszerzési Döntőbizottság D.160/16/2019. számú határozata, 54. pont.

mennyiségét, annak alapszámítására és az opció tárgyát képező mennyiség tekintetében hiányosan határozta meg, továbbá nem adta meg annak számítási módszerét sem.

A Döntőbizottság rámutatott, hogy opció előírása esetén mellőzhetetlen az, hogy az „[...]” ajánlatkérő pontosan meghatározza a szerzés alapszámítását, melyre vonatkozóan beáll a szerződés kötési kötelezettsége és egyidejűleg meghatározza a szerzési igényének eshetőleges részét képező opciós rész mennyiségét, akár %-os formában is.”¹⁰

Opcionális részt tartalmazó közbeszerzés esetén rögzíteni szükséges az opció gyakorlásának pontos feltételeit és tartalmát, amely jelen esetben nem teljesült, mivel a Döntőbizottság szerint ajánlatkérő csak a szerzés legnagyobb mennyiségét rögzítette, amelyből többféle számítási módon határozható meg az alapszámítás és az opcionális mennyiség. A Döntőbizottság kiemelte, hogy „[...]” a Kbt. 58. §-ában foglaltak szerint figyelemmel az opcionális részre vonatkozó előírásra, illetve az Irányelv ún. felülvizsgálati záradékra vonatkozó előírására, a szerzés mennyiségének meghatározása csak akkor egyértelmű és konkrét, amennyiben az opcióra vonatkozóan annak tárgyát és a jog gyakorlásának feltételeit és módját pontosan meghatározták.”¹¹ A közbeszerzés becsült értékének meghatározásakor az opcionális rész értékét is figyelembe kell venni, ez azonban nem változtat azon, hogy az alapszámítás és az opcionális mennyiséget konkrétan és egymástól elkülönítetten szükséges rögzíteni a felhívásban, illetve a közbeszerzési dokumentumokban.

Az opcionális rész mértéke

A fentiek alapján tehát ajánlatkérőnek különös gondot kell fordítania az alapszámítás és az opcionális rész mennyiségének elhatárolására, ennek elmaradása ugyanis jogsértés megállapítását vonhatja maga után. Lényeges, hogy ezen elhatárolásnak nem csak a megalapozott ajánlattétel biztosítása szempontjából van jelentősége, hanem azért is, mert az alapszámításához viszonyítva dönthet ajánlatkérő az opció mértékéről.

A tételes jog nem szab korlátot az opció mértékére vonatkozóan, azonban a közbeszerzési alapelvekre tekintettel kialakult gyakorlat a 30%-os mértékű opciót tartja elfogadhatónak.¹² Ezt támasztja alá az alábbiakban bemutatásra kerülő, D.12/23/2022 számú döntőbizottsági határozat is, amely a 30%-ot meghaladó mértékű opciós előírást a Kbt. rendelkezéseivel ellentétesnek tekintette.

A felhívás szerint a közbeszerzés tárgya egy épülethez kapcsolódó tanulmányterv és építési engedélyezési terv elkészítése volt (alapszámítás) azzal, hogy opcióként került meghatározásra az építési beruházásra irányuló közbeszerzési eljárás lefolytatására alkalmas 1 darab kiviteli tervdokumentáció és a hozzá kapcsolódó árazatlan, valamint árazott költségvetési kiírások elkészítése.

A közbeszerzés becsült értéke opcióval együtt számítva nettó 210.000.000,- Ft, ebből az opció becsült értéke nettó 120.500.000,- Ft, az alapszámítás nettó 89.500.000,- Ft volt. Az ajánlatkérő rendelkezésére álló fedezet nettó 98.488.189,- Ft volt.

A tanulmánytervet a szerződés kötéstől számított 30. naptári napig, az építési engedélyezési tervet az ajánlatkérő által jóváhagyott tanulmánytervtől számított 90. naptári napig, míg az opciós jelleggel előírt kiviteli tervdokumentációt a véglegessé vált építési engedély dátumától, valamint az opció megrendelésétől számított 120. napig kellett elkészítenie nyertes ajánlattevőnek. Ajánlatkérő az opció lehívásának időszakát a szerződés kötéstől számított 1 évben határozta meg. Rögzítette továbbá, hogy az opciós tétel megrendelésére abban az esetben kerülhet sor, „amennyiben a rendelkezésre álló anyagi fedezete ezt lehetővé teszi vagy annak hiányában Ajánlatkérő az ennek lehívásához szükséges forrást ki tudja egészíteni.”

A Döntőbizottság a jogorvoslati eljárást kiterjesztette, amely során hivatalból azt vizsgálta, hogy „az ajánlatkérő a szerződés tárgyához, mennyiségéhez viszonyított jelentős mértékű opció lehívását biztosító fedezet tekintetében a feltételes közbeszerzés jogintézményét kívánta alkalmazni, illetve az ajánlatkérő opcióra vonat-

¹⁰ Közbeszerzési Döntőbizottság D.107/17/2017. számú határozata, 26. oldal.

¹¹ Közbeszerzési Döntőbizottság D.107/17/2017. számú határozata, 26. oldal.

¹² Közvetett módon erre tartalmaz utalást a Miniszterelnökség 2022. október 4-én módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt, az uniós alapokból származó támogatások felhasználásával megvalósuló közbeszerzések dokumentumainak előkészítésére vonatkozó útmutatásokról szóló közleményének III.2. pontja.

kozó előírásait, és hogy ezzel az ajánlatkérő megsértette-e a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjára és a Kbt. 53. § (5) bekezdésére tekintettel a Kbt. 28. § (1) bekezdését és a Kbt. 58. § (3) bekezdését, mert az sértheti a verseny tisztaságát vagy nyilvánosságát, az ajánlattevők esélyegyenlőségét vagy érdemben kihathatott az ajánlatkérő döntésére.”¹³

A Döntőbizottság megállapította, hogy ajánlatkérő az alapmennyiséget elkülönítette az opciós résztől és ez utóbbi lehívásának feltételeit is meghatározta. A tervezési fázisok számbavételét követően a Döntőbizottság rögzítette, hogy azok egymásra épülnek, a legösszetettebbnek az opcióval érintett kiviteli tervdokumentáció tekinthető, amelynek munka- és költségigénye ebből kifolyólag magasabb. E tény a becsült értékben is megmutatkozott, mivel az alapmennyiség becsült értéke nettó 89.500.000.- Ft volt, míg az opcionális tétel vonatkozásában a becsült érték nettó 120.500.000.- Ft-ban került meghatározásra.

A Döntőbizottság rámutatott, hogy eredményes közbeszerzési eljárás esetén ajánlatkérő szerződéskötési kötelezettsége az alapmennyiség tekintetében állt be, míg a legnagyobb munkarész vonatkozásában az ajánlattevők nem tudhatták, hogy annak megrendelésére sor fog-e egyáltalán kerülni. A Kbt. nem határoz meg az opciós tételek mennyisége vonatkozásában felső korlátot, az opció előírásakor azonban figyelembe kell venni a Kbt. egyéb, előkészítés során alkalmazandó rendelkezéseit. A Döntőbizottság szerint „az ajánlatkérő azáltal, hogy az opcionális tétel nagyságrendjét az alapmennyiség értékének a 135,96 %-ában határozta meg”,¹⁴ olyan fokú bizonytalan helyzetet teremtett, amelyből fakadó kockázatok kezelését ajánlatkérő nem háríthatta az ajánlattevőkre, ez ugyanis összeegyeztethetetlen a Kbt. 28. § (1) bekezdésével és a Kbt. 58. § (3) bekezdésével.

Az előzőek alapján arra vonható le következtetés, hogy az ilyen volumenű opció előírása a teljesítés tervezhetlenségét eredményezi, amely aláássa a felhívással és a közbeszerzési dokumentumokkal szemben támasztott azon követelményt, hogy azok alapján a gazdasági szereplőknek képesnek kell lenniük gazdasági szempontból reális ajánlatot adni.

Az opció feltételeinek, tartalmának előzetes meghatározása

A hivatkozott döntőbizottsági határozatokból is kitűnően az opció előírásának és az opciós jog gyakorlásának legérzékenyebb pontja a lehívás feltételeinek, tartalmának, ütemezésének kérdése, mivel ezek előzetes meghatározásával biztosítható az opció jogszerű lehívása, vagyis a szerződés Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja szerinti módosulása.

Hangsúlyosan érintette e kérdéskört a Döntőbizottság a D.479/15/2022. számú ügyben, amelyben a következő releváns megállapításokat tette.

Ezen ügy tényállása szerint a földút rendezésére és stabilizálására irányuló közbeszerzési eljárásban az ajánlatkérő rögzítette, hogy kedvező esetben, ha a szükséges anyagi fedezet rendelkezésre áll, a felhívásban meghatározott 5 m-es burkolat szélességét – mint emelt műszaki tartalom – meg kívánja emelni. A felhívás értelmében e körülményt az ajánlatkérő a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjára tekintettel előzetesen, minden ajánlattevő számára előre megismerhető módon rögzítette, egyúttal hivatkozott arra, hogy a szerződés meghatározott tartalmi elemei későbbi változásának pontos feltételeit és tartalmát a szerződéstervezetben megadta.

Ajánlatkérő a szerződéstervezetben a felhívás előzőekben ismertetett szövegét ismételte meg, kiegészítve azzal, hogy „ez a műszaki módosítás a Kbt. 141. § szerinti szerződésmódosítással érvényesíthető, a Felek együttes akaratával.” Egyéb, az opcióval kapcsolatos rendelkezések egyik dokumentumban sem kerültek rögzítésre.

A jogorvoslati eljárásban a Döntőbizottság az alapmennyiség és az opciós rész elkülönített meghatározásának fontosságán túl rámutatott arra is, hogy a közbeszerzési eljárás előkészítése során az ajánlatkérőnek a Kbt. kapcsolódó kógens előírásait is be kell tartania. Nem fogadta el az ajánlatkérő azon érvelését, miszerint a felhívásban és a szerződésben foglaltak nem minősülnek opciós jellegű kikötésnek, mivel az emelt műszaki tartalmat nem egyoldalú nyilatkozatával, hanem a szerződő felek megállapodása esetén a Kbt. 141.

¹³ Közbeszerzési Döntőbizottság D.12/23/2022 számú határozata, 93. pont.

¹⁴ Közbeszerzési Döntőbizottság D.12/23/2022. számú határozata, 118. pont.

§-ának előírásait figyelembe véve és betartva kívánja megvalósítani.

A Döntőbizottság a dokumentumok vizsgálatával arra a megállapításra jutott, hogy az érintett rendelkezés nem csak formailag, hanem tartalmát tekintve is opciós előírásnak minősül. Kiemelte ugyanakkor, hogy az ajánlatkérő által alkalmazott előírás hiányos, tekintettel arra, hogy abban nem került meghatározásra az opciós műszaki tartalom pontos tárgya és mennyisége, lehívásának módja, a lehívás határideje/ esetleges időbeli korlátja, továbbá az opciós rész nyertes ajánlattevő általi teljesítésének határideje, az elszámolás módja és a díjszámítás alapja. Ezen hiátus a teljesítés tervezhetőségét bizonytalanná tette az ajánlattevők számára, amely akadályozta azt, hogy a gazdasági szereplők képesek legyenek műszakilag megfelelő, fizikailag megvalósítható és gazdasági szempontból reális ajánlatot adni.

A fentiek okán a Döntőbizottság a Kbt. 58. § (1) bekezdésére tekintettel a Kbt. 28. § (1) bekezdésének ajánlatkérő általi megsértését állapította meg az 1. kezdeményezési elem vonatkozásában, amely döntést a Törvényszék a K.700.761/2023/17. számú határozatában – a Döntőbizottság álláspontjával egyetértve – jogszerűnek ítélte.

Az előzőekhez kapcsolódóan említhető a korábban már ismertetett, a Döntőbizottság előtt D.107/17/2017. számon folyt ügy, amelyben a jogorvoslati kérelmet előterjesztő fél azt is kifogásolta, hogy az egészségügyi áruk tekintetében előírt opció gyakorlásának várható ütemezése (megrendelés várható időpontja és mennyisége) vonatkozásában ajánlatkérő nem közölt információt.

Az opció lehívásának ütemezése tekintetében előadottakat a Döntőbizottság nem osztotta, ugyanis álláspontja szerint a beszerzés sajátos tárgya és a körülmények specialitása – így a betegforgalom kiszámíthatatlansága körében az ajánlatkérő által kifejtettek – indokolták azt, hogy ajánlatkérő az opciós mennyiséget a felmerülő tényleges szükségletek függvényében hívja le. E körben kiemelte, hogy „[...] álláspontja szerint a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja szerinti szabály a szerződésmódosítás körében a jelen esetben nem jár a kötele-

zettséggel, hogy az opcióra vonatkozó pontos feltételek és tartalom meghatározásának kötelezettsége az opciós mennyiség lehívásának konkrét és pontos előre történő ütemezési kötelezettségét róná az ajánlatkérőre.”¹⁵

Mindezekből arra lehet következtetni, hogy bizonyos sajátos körülmények fennállása igazolhatja a lehívás ütemezésének általános jelleggel történő meghatározását, hangsúlyozandó azonban, hogy e körben is az adott ügy speciális körülményeinek alapos vizsgálata alapján hozható döntés.

A fedezet rendelkezésre állása, mint az opció lehívásának feltétele

Említésre érdemes azon ajánlatkérői gyakorlat, miszerint az opció lehívásának feltételeként a szükséges pénzügyi fedezet rendelkezésre állása kerül előírásra. Ezzel a kérdéssel két, a fentiekben már hivatkozott döntőbizottsági határozat is foglalkozott az alábbiak szerint.

A D.12/23/2022. számú ügyben a Döntőbizottság hivatalból vizsgálta, hogy az ajánlatkérő a szerződés tárgyához, mennyiségéhez viszonyított jelentős mértékű opció lehívását biztosító fedezet tekintetében a feltételes közbeszerzés jogintézményét kívánta-e alkalmazni, ugyanis a felhívás szerint az opció lehívására a fedezet rendelkezésre állása esetén kerülhetett sor. Az eljárás dokumentumai szerint ajánlatkérő csupán az alapmennyiségre rendelkezett fedezettel, az opciós tételekre azonban nem. A Döntőbizottság szerint az ajánlatkérő „[...] az opció lehívásának feltételeként az ellenőrzési körén kívül eső, bizonytalan jövőbeli eseményt (fedezet rendelkezésre állását) határozta meg. Ezáltal további bizonytalan tételleket, tervezhetetlen elemet épített be az opciós tételek körében.”¹⁶ Ebből következőleg arra az álláspontra helyezkedett, hogy az ajánlatkérő a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjára és a Kbt. 53. § (5) bekezdésére tekintettel a Kbt. 28. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettséget nem teljesítette.

A D.479/15/2022. számú ügyben az emelt műszaki tartalom megrendelésére irányuló opciós előírás a korábban bemutatottak szerint hiányos volt, azonban azt rögzítette az ajánlatkérő, hogy az opció lehívásának feltétele a fedezet rendelkezésre állása. Ehhez kapcsoló-

¹⁵ Közbeszerzési Döntőbizottság D.107/17/2017. számú határozata, 27. oldal.

¹⁶ Közbeszerzési Döntőbizottság D.12/23/2022. számú határozata, 123. pont.

dóan a Döntőbizottság csupán arra mutatott rá, hogy a közbeszerzési eljárás előkészítése során ajánlatkérőnek a szerződéstervezetben rögzítenie kellett volna az anyagi fedezet tekintetében, hogy milyen összegű fedezet rendelkezésre állását tekinti a felhívásban hivatkozott leírt anyagi fedezetnek. Azzal kapcsolatban a Döntőbizottság nem fogalmazott meg kifogást, hogy az opciós jog gyakorlása ezen ügyben is egy, az ajánlatkérő ellenőrzési körén kívül eső, bizonytalan jövőbeli eseménytől függött.

A fentiek alapján nem tűnik teljesen egységesnek a Döntőbizottság gyakorlata abban a tekintetben, hogy a fedezet rendelkezésre állása az opció lehívásának feltételeként jogszerűen előírható-e.

Rövid kitekintés az általános jelleg fogalmára

További, a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjában megjelenő, az opció előírásával kapcsolatos követelmény, hogy az nem változtathatja meg a szerződés általános jellegét. Jelen cikk írásának időpontjában a nyilvánosan elérhető bírósági és döntőbizottsági határozatok között nem lelhető fel olyan, amely kifejezetten az opciós jog gyakorlása által eredményezett szerződésmódosulási jogalap vonatkozásában tárgyalja az általános jelleg fogalmát. Iránymutatásul szolgálhat ezzel kapcsolatban a T-4849. számú törvényjavaslatához fűzött általános indokolás, mely szerint e korlát azt jelenti, hogy „Előre sem foglalható például a szerződésbe olyan rendelkezés, amely meghatározott feltételek bekövetkezése esetén alapvetően megváltoztatná a beszerzés tárgyát, vagy például koncessziós szerződéses feltételrendszer helyett egyszerű közbeszerzési szerződésre változtatná a szerződést.”

Az opció lehívása során elkövethető hiba

Ajánlatkérőnek nem csak az opció előírása, hanem annak lehívása során is körültekintéssel kell eljárnia, amint erre a Döntőbizottság a D.163/23/2021. számú ügyben rámutatott.

A felhívás értelmében ajánlatkérő 18 + 6 hónapos időtartamban élelmiszer alapanyagokat kívánt beszerezni, a hivatalbóli jogorvoslati kezdeményezéssel érintett 4. rész kapcsán a keretösszeg 24 hónapra nettó 128.941.826,- Ft-ban került meghatározásra azzal, hogy ha ezen időtartam alatt valamely rész tekintetében a keretösszeg kimerül, az adott részre vonatkozó szerző-

dés automatikusan megszűnik. A felhívás – a szerződéssel egyezően – rögzítette, hogy a szerződéskötést követő 18 hónap letelte előtt 60 nappal ajánlatkérő egy alkalommal a szerződés további 6 hónappal történő meghosszabbításáról dönthet, amennyiben a szerződés teljesítése megfelelt a szerződés és a vonatkozó jogszabályok előírásainak.

A felek között a 4. rész tekintetében 2019. február 19. napján létrejött szerződés azt is tartalmazta, hogy az élelmiszereket a szerződés mellékletében meghatározott egységarakon, 18 + 6 hónapos időtartamban, 2019. február 19-től 2021. február 18-ig köteles ajánlattevő szállítani.

Ajánlatkérő a szerződés szerinti 18 hónapos időtartam lejárt előtti 60 napon túl, 2020. szeptember 30-i nyilatkozatával a szerződés szerinti opciós jogával élve az adásvételi keretszerződés időbeli hatályát 2021. február 18. napjáig kiterjesztette a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja alapján.

A jogorvoslati eljárás során feltárt tényállás szerint a szerződő felek 2020. májusában szóban megegyeztek arról, hogy az ajánlatkérő élni fog opciós jogával, amely alapján ajánlattevő köteles volt a további 6 hónap alatt is teljesíteni.

A Döntőbizottság a szerződés rendelkezéseire, valamint a felek szóbeli megállapodására tekintettel nem osztotta hivatalbóli kezdeményező azon álláspontját, miszerint a felek jogviszonyában az ajánlatkérő 2020. szeptember 30-i írásbeli nyilatkozata jogellenes szerződésmódosítást vagy a közbeszerzési eljárás mellőzését valósíthatta meg, ellenben a Döntőbizottság a jogorvoslati eljárást kiterjesztette annak vizsgálatára, hogy az ajánlatkérő megsértette-e a Kbt. 46. § (1) bekezdését és a Kbt. 142. § (1) bekezdését. E körben rámutatott, hogy az ajánlatkérőnek az opciós jog igénybevételével kapcsolatos döntését írásban kellett volna dokumentálnia úgy, hogy abból az igénybevétel jogszerűsége (határidőben történő megvalósulása) egyértelműen megállapítható legyen. Ezen mulasztásból kifolyólag a Döntőbizottság arra a következtetésre jutott, hogy az ajánlatkérő megsértette a fentebb hivatkozott jogszabályhelyeket.

Látható tehát, hogy nem elegendő az opciós jog tartalmának, feltételeinek pontos és előzetes meghatározása, az opciós jog gyakorlása során is a Kbt. vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően kell eljárnia az ajánlatkérőnek.

Az opcionális rész értékének és a szerződés eredeti értékének kapcsolata

Az opció előírásának, alkalmazásának nehézségeire rámutató joggyakorlat elemzését követően érdemes ki térni az opciós jog gyakorlásával bekövetkező szerződés módosulási jogalap és az értékváltozással járó szerződés módosítási jogalapok kapcsolatára abban a tekintetben, hogy opció előírása esetén a Kbt. 141. § (2) bekezdése, valamint a Kbt. 141. § (4) bekezdés b) és c) pontja szerinti rendelkezések alkalmazásakor hogyan értelmezendő az „eredeti szerződés értéke” kifejezés és erre tekintettel milyen érték vehető alapul a törvény szerinti 10%-15%-50%-os korlát kiszámításához.

A szerződés módosítási jogalapokra vonatkozó szabályok részletes ismertetésétől eltekintve rögzítendő, hogy a Kbt. 141. § (2) bekezdésére alapított szerződés módosítás esetén mind az uniós értékhatárt elérő, mind az uniós értékhatár alatti értékű szerződés vonatkozásában korlátot jelent az, hogy a módosítás, illetve több módosítás együttes értéke nem érheti el árubeszerzés és szolgáltatásmegrendelés esetén az eredeti szerződés értékének 10%-át, illetve építési beruházás esetén az eredeti szerződés értékének 15%-át. A Kbt. 141. § (4) bekezdés b) pontjára vagy c) pontjára alapított szerződés módosítás esetén e korlát az eredeti szerződés értékének 50%-ában került meghatározásra.

A Kbt. szabályozásából kifolyólag különös jelentőséggel bír az, hogy mi tekinthető az eredeti szerződés értékének, mivel ahhoz viszonyítottan szükséges figyelemmel lenni a jogszabály szerinti értékbeli korlátokra. E körben kérdéses az, hogy az eredeti szerződés értékébe az opcionális rész értéke beleszámítandó-e vagy sem.

A tárgykörben esetlegesen rendelkezésre álló joggyakorlat felkutatása nem vezetett eredményre, ezen túlmenően pedig a nyilvánosan elérhető, jogalkalmazást segítő, kötelező erővel nyilvánvalóan nem bíró

anyagokban megjelenő, e tárgykört érintő álláspontok eltérőek a következők szerint.

A Miniszterelnökség Közbeszerzési Felügyeletért Felelős Helyettes Államtitkárságának Közbeszerzési Felügyeleti Főosztálya által kiadott, „Szerződésmódosítási útmutató ellenőrzést végző szakértők részére” című dokumentum azt rögzíti, hogy „A tartalékkeret és az opció ellenértékét nem lehet a szerződéses értékbe tartozónak tekinteni.”¹⁷ e kijelentéshez azonban magyarázat nem kapcsolódik.

A Közbeszerzési Hatóság egyik állásfoglalásában¹⁸ az ellenszolgáltatás, a szerződés értéke, az ellenérték, valamint a szerződéses díj fogalmának értelmezése során kifejtésre került, hogy „A szerződés értéke adott esetben nagyobb lehet, mint a ténylegesen kifizetésre kerülő ellenszolgáltatás, például abban az esetben, ha a tartalékkeret nem kerül felhasználásra, az opció nem kerül lehívásra, ennél fogva az ellenszolgáltatás ezek értékét nem fogja tartalmazni, ugyanakkor a szerződés értékének részét képezik.”

A Kbt. 2019. április 18. napjától hatályos normaszövegéhez fűzött kommentár¹⁹ szerint a Kbt. 141. § (2) bekezdés a) és b) pontjában „[...] meghatározott „eredeti szerződéses érték” kifejezésen az előre jelzett opciókkal, tartalékkerettel, szerződéshosszabbításokkal növelt áfa nélküli értéket lehet érteni, hivatkozással a becsült érték számítási szabályokra („teljes ellenszolgáltatás”, „teljes ellenérték”). Az opciót, illetve a tartalékkeretet a Kbt. és az Építési beruházás Korm. rendelet tételesen említi, mint a becsült érték kiszámítása során kötelezően figyelembe venni szükséges értékeket, így a szerződéses érték részét is képezik. [...] Amennyiben a szerződéses konstrukció engedi a szerződés meghosszabbítását a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjával összhangban, akkor a szerződés értékébe a szerződéshosszabbítás alatti szerződéses érték is értelemszerűen

¹⁷ Miniszterelnökség Közbeszerzési Felügyeletért Felelős Helyettes Államtitkárságának Közbeszerzési Felügyeleti Főosztálya – Szerződésmódosítási útmutató ellenőrzést végző szakértők részére, 13. oldal

<https://www.palyazat.gov.hu/informacio/kozbeszerzes>, letöltés ideje: 2024. július 12.

¹⁸ Közbeszerzési Értesítő Plusz 2023. V. évfolyam 2. szám - https://ertesitoplus.kozbeszerzes.hu/szam/ii_v/2023-februari-osszefoglalo/#q_1260, letöltés ideje: 2024. július 14.

¹⁹ Fazekas Szilvia: A Kbt. 141. §-ához fűzött kommentár. In: Bajnóczi Gabriella - Dudás Gábor - Fazekas Szilvia - Gombocz Judit - Hubai Ágnes - Kenessey Réka - Korossy Emese - Kothencz Éva - Maczurka Csilla - Nagy-Fribriczter Gabriella - Perczel Zsófia - Pfeffer Zsolt - Polgár Adrienn - Tátrai Tünde - Várhomoki-Molnár Márta, A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény kommentárja, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., ISBN 978-615-5710-65-0, Budapest, 2019, https://www.mhk.hu/files/kbt_kommentar_20190418.pdf, letöltés ideje: 2024. július 14.

beleszámít, ahogy a becsült érték meghatározása során is figyelembe kellett venni.”.

A Kbt. a becsült érték fogalmát meghatározza és a korábban említettek szerint abban a tekintetben is egyértelmű rendelkezést tartalmaz, hogy a becsült értéként kalkulált teljes ellenszolgáltatásba az opcionális rész értékét is bele kell érteni. Ehhez képest a Kbt. visszatérően alkalmazza a szerződés értéke, valamint az eredeti szerződés értéke kifejezéseket, amelyek definiálásával adós marad a jogszabály és azzal kapcsolatban sem ad eligazítást, hogy az eredeti szerződés értékébe az opcionális rész értéke beleértendő-e.

A Kbt. szövegezését áttekintve megállapítható, hogy a becsült érték, amely „a piaci viszonyok maradéktalan figyelembevételével számított prognosztizált, azaz fiktív összeg”,²⁰ nem azonosítható az eredeti szerződés értékével.

Jelentőséggel bírhat továbbá a Kbt. 141. § (5) bekezdésében foglalt azon rendelkezés, amely szerint a Kbt. 141. § (2) bekezdés és a (4) bekezdés b) és c) pontjai alkalmazásában az eredeti szerződés értékét az indexált szerződéses díj alapján kell megállapítani, ha a szerződés a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontjának megfelelően a nyertes ajánlattevőként szerződő félnek fizetendő valamely díjelem indexálására vonatkozó rendelkezést tartalmaz.

A törvény tehát kifejezetten előírja azt, hogy az árinдексálással járó értékváltozást figyelembe véve szükséges megállapítani az eredeti szerződés értékét, ugyanakkor hasonló rendelkezést például a mennyiségi vagy hosszabbítási opció tekintetében nem tartalmaz.

A következetes döntőbizottsági gyakorlat hangsúlyozza az alapszolgáltatás és az opcionális rész elhatárolásának fontosságát, amely azért is jelentős, mivel a közbeszerzési eljárás lefolytatásával ajánlatkérő szerződéskötési kötelezettsége az alapszolgáltatás tekintetében áll be, az opciós rész pedig kizárólag ajánlatkérő döntésétől függően válhat a szerződés részévé. A közbeszerzési eljárás során az ajánlattevők az opcionális részt beárassák, ily módon annak is meghatározott értéke van, bizonytalan azonban, hogy az a szerződés hatálya alatt lehívásra fog-e kerülni, ha igen, mikor, illetve milyen mértékben.

Mindezek arra engednek következtetni, hogy az opcionális rész legfeljebb ajánlatkérő nyilatkozattételének időpontjától, a nyilatkozat szerinti mértékben keletkeztet kötetmet és válik ezáltal ténylegesen a szerződés részévé, azonban az „eredeti szerződés értékébe” való tartozása véleményem szerint továbbra is kétséges. Mindemellett kérdéses az is, hogy mennyiben vehető figyelembe a szerződésmódosítási jogalapok szerinti százalékos korlátok számítási alapjaként az opció abban az esetben, ha az ajánlatkérő nem kíván vagy – például fedezet hiányában – nem képes élni opciós jogával, amely következtében az opcionális rész egyáltalán nem realizálódik.

A fenti bizonytalanságok okán, illetve irányadó joggyakorlat hiányában kisebb kockázatot jelenthet az, ha opció előírása során a megszorítóbb értelmezést követve a szerződésmódosítási jogalapok szerinti 10% / 15% / 50% -os korlátok számításakor az eredeti szerződés értékeként – a Kbt. egyéb rendelkezéseinek betartásával – a szerződés szerinti alapszolgáltatás értéke kerül figyelembe vételre.

²⁰ Cser-Palkovics Tamás – Márton Gizella – Mészáros Áron – Patay Gábor – Patay Géza – Smaraglay Gábor, A közbeszerzés joga - Kommentár a gyakorlat számára, hetedik, átdolgozott kiadás, ORAC Kiadó, ISBN 963 9203 14 9, Budapest, 2024.

Összegezés

A fentieket összegezve látható, hogy a valamennyi beszerzési tárgy tekintetében alkalmazható opció jogintézménye lehetőséget biztosít ajánlatkérőnek arra, hogy beszerzési igényének eshetőleges részét is meghatározza, amely lehívásáról későbbi időpontban jogosult dönteni.

Az opció által kínált mozgástér árnyoldala, hogy az ajánlatkérőnek számításba kell vennie az opcionális előírásból fakadó kockázatokat, így különösen azt, hogy az ajánlattevők az ajánlati árak emelésével ellensúlyozhatják az opció okozta bizonytalanságokat. A jelen tanulmányban bemutatottak szerint ajánlatkérőnek figyelemmel kell lennie továbbá az opcionális rész el-

különített meghatározására, mértékére és arra is, hogy a lehívás feltételeit, tartalmát előzetesen, egyértelműen és precízen meghatározza. Mindezek ugyanis elengedhetetlenek ahhoz, hogy az opció a Kbt. 141. § (4) bekezdés a) pontja alapján jogszerűen lehívható legyen.

E jogi eszköz tehát mindaddig előnyös lehet ajánlatkérő számára, amíg fokozott körültekintéssel, a Kbt.-ben foglaltak szerint jár el annak alkalmazása során, ellenkező esetben közbeszerzési jogi szankció kockázatával kell számolnia.